

STADSBYGGNADSKONTORET
PLANAVDELNINGEN

Louise Heimler
Tfn 08-508 27 368

SAMRÅDSREDOGÖRELSE
DNR 2007-08046
DNR 2011-03366
DNR 2011-11775
SID 1 (25)
2014-04-10

**Samrådsredogörelse
Miljökonsekvensbeskrivning för program för
Årstafältet Dp 2007-08046, detaljplan för
Årstafältet park, Årsta 1:1 mm Dp 2011-03366
och detaljplan för Årstafältet (Valla 1), del av
fastigheten Årsta 1:1 Dp 2011-11775 i
stadsdelarna Östberga, Enskedefältet och
Årsta.**

Innehåll

Sammanfattning	1
Bakgrund	3
Hur samrådet bedrivits	4
Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstagande	4
Synpunkter angående MKB.....	4
Synpunkter på planförslagen och deras innehåll.....	7
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	9
Föreslagna förändringar.....	10
Inkomna synpunkter	10
Statliga och regionala myndigheter och förbund.....	11
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	12
Övriga remissinstanser	15
Sakägare enligt fastighetsförteckning.....	16
Övriga, ej sakägare	20

Sammanfattning

Årstafältet är ett av Stockholms stadsutvecklingsområden där en ny hållbar stadsdel för ca 4000 nya bostäder och en stadspark planeras. Stadsbyggnadskontoret tog fram ett program för Årstafältet 2010 och har därefter påbörjat två detaljplaner inom Årstafältet, detaljplan för Årstafältet park och detaljplan för Årstafältet (Valla 1). Programsamrådet redovisades för stadsbyggnadsnämnden den 23 juni 2010 och samråden för Årstafältet (Valla 1) och Årstafältet park redovisades för nämnden den 13 juni 2013.

Staden har därefter beslutat att genomföra en miljöbedömning av hela Årstafältets programområde med fördjupningar för de aspekter inom enskilda detaljplaner som kan antas innebära betydande miljöpåverkan i enlighet med kraven i miljöbalken. Syftet är att säkerställa att förslagen inte kan medföra någon betydande miljöpåverkan.

Miljökonsekvensbeskrivningarna sändes ut på samråd 2013-10-18 – 2013-11-28. För att underlätta för samrådskretsen hölls ett gemensamt samråd om MKB för de tre miljökonsekvensbeskrivningarna. Under samrådet har 26 yttranden inkommit. De synpunkter som förts fram i MKB-samrådet är i de flesta fall sådana synpunkter som hör hemma i detaljplanearbete. De synpunkter som förts fram angående själva MKB:n rör valet av alternativ samt upplevd avsaknad av resonemang och konsekvensbedömningar. Flertalet remissinstanser tillstyrker planförslagen men framför synpunkter i sak, framför allt vad gäller program- och planförslagets påverkan på trafik och framkomlighet, deras påverkan utanför programområdet till följd av att aktiviteter flyttar från Årstafältet samt förslag till ytterligare åtgärder för att skapa en än bättre naturmiljö på Årstafältet. De flesta sakägare och övriga boende som framfört synpunkter önskar att trafikförutsättningarna för verksamheterna i partihallsområdet belyses och tas med i trafikutredningarna samt att kollektivtrafiken till området förbättras.

Efter genomförda samråd har exploateringsnämnden markanvisat 360 bostäder samt givit exploateringskontoret i uppdrag att påbörja program för totalt 1000 bostäder inom området söder om Östbergavägen. Detta innebär att denna del kommer att utgå ur detaljplanen för parken. De konsekvenser som detta innebär kommer att redovisas i miljökonsekvensbeskrivningarna.

I miljökonsekvensbeskrivningarna har den föreslagna placeringen av golfbanan och driving rangen inte beskrivits tillräckligt. I enlighet med tidigare beslut i stadsbyggnadsnämnden avser kontoret studera att behålla golfen i någon omfattning inom eller i anslutning fältet. Stadsbyggnadskontoret kan se att golfens verksamhet inom fältet idag skapar en välbesökt en målpunkt, vilket ger området positiva värden. Golfen i dess nuvarande utbredning innebär dock att en stor del av den nuvarande parkytan skulle tas i anspråk, vilket står i direkt konflikt med andra intressen. Staden kommer att ha en förnyad dialog med golfen för att studera placering och omfattning. Utifrån hur denna dialog fortskrider, kommer golfverksamheten behandlas i den detaljplan som blir berörd. Konsekvenserna av detta kommer även att beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningarna.

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer följande frågor att studeras vidare och kompletteras i plan- och MKB-arbetet:

- utredningar och bedömning av konsekvenser av bostäder söder om Östbergavägen
- placering av golfanläggning inom eller i anslutning till fältet samt dess konsekvenser
- ytterligare beskrivning av luftkvaliteten i området
- riskfrågor utreds i respektive detaljplan
- utredning kring påverkan av intrång i fornlämningar

- beskrivning av naturvärden i nya parken i separat handling, *Det gröna Årstafältet*.

Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna inte föranleder någon förändring av behovsbedömningarna i detta skede. Det innebär att varken planprogrammet eller de aktuella detaljplanerna innebär betydande miljöpåverkan i den mening som avses i miljöbalken. Miljökonsekvensbeskrivningarna kommer kompletteras och fördjupas inom vissa områden.

Kontoret föreslår att planeringen av Årstafältet fortsätter genom de planarbeten som redan startats samt att kommande detaljplaner följer programmets intentioner och de åtgärdsförslag som finns beskrivna i MKB:n. MKB-arbetet föreslås följa planarbetet så att en gemensam process kan genomföras.

Bakgrund

Årstafältet är ett av Stockholms stadsutvecklingsområden där en ny hållbar stadsdel för ca 4000 nya bostäder och en stadspark planeras.

Stadsbyggnadskontoret tog fram ett program för Årstafältet 2010 och har därefter påbörjat två detaljplaner inom Årstafältet, detaljplan för Årstafältet park och detaljplan för Årstafältet (Valla 1). Programsamrådet redovisades för stadsbyggnadsnämnden den 23 juni 2010 och samråden för Årstafältet (Valla 1) och Årstafältet park redovisades för nämnden den 13 juni 2013.

I syfte att integrera miljöaspekter i planeringen så att en hållbar utveckling främjas, finns i miljöbalken krav på att en miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska genomföras för detaljplaner som kan antas innebära betydande miljöpåverkan. Enligt lagstiftningen behöver inte en miljöbedömning genomföras för ett program. När ett program ligger till grund för flera detaljplaner kan det emellertid vara en fördel att göra en miljöbedömning av projektets sammantagna miljöpåverkan, som samlat redovisar miljöförutsättningar och övergripande konsekvenser av programförslaget och fungerar som underlag för fortsatt detaljplanering. För att avgöra om en detaljplan kan innebära betydande miljöpåverkan eller inte görs en behovsbedömning.

I programskedet för Årstafältet genomfördes en behovsbedömning för att bedöma om projektet kunde antas innebära betydande miljöpåverkan. Bedömningen gjordes utifrån de kriterier som anges i plan- och bygglagen (1987:10) 5 kap 18§ eller miljöbalken 6 kap 11§. Staden bedömde utifrån ovanstående att "ingen enskild faktor eller de sammanvägda konsekvenserna av programmet för Årstafältet innebär sådan betydande miljöpåverkan att en miljöbedömning behöver göras. Någon miljökonsekvensutredning enligt miljöbalken bedömdes därför inte heller behövas i detaljplaneskedet."

I behovsbedömningen konstaterade man även att det finns ett behov av att särskilt utreda och belysa flera olika miljöfrågor i det fortsatta arbetet.

Länsstyrelsen har framfört att de kan komma att göra en annan bedömning gällande om miljöbedömning kan behövas i detaljplaneskedet. Staden beslöt därför att genomföra en miljöbedömning av hela Årstafältets programområde med fördjupningar för de aspekter inom enskilda detaljplaner som kan antas innebära betydande miljöpåverkan i enlighet med kraven i miljöbalken.

Hur samrådet bedrivits

Samråd för miljökonsekvensbeskrivningarna pågick under perioden 2013-10-18 - 2013-11-28. För att underlätta för samrådsgruppen hölls ett gemensamt samråd om MKB för de tre miljökonsekvensbeskrivningarna. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning, Slakthusplan 4 samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Annons om samråd och samrådsmöte publicerades i lokaltidningen Mitt i Söderort/Årsta 2013-10-15. Samrådsmöte hölls 2013-11-18 i Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4 där, förutom stadens tjänstemän och konsulter, ca 30 personer närvarade.

Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Nedan redovisas ämnesvis de synpunkter som inkom under samråden. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne. Synpunkterna som inkommit berör till stor del program- och planförslagen och synpunkterna har således delats upp i frågor som berör MKB-samrådet och synpunkter som berör program- och planförslagen.

Synpunkter angående MKB

Val av alternativ och planprocess

Flera remissinstanser och övriga har framfört synpunkter på att alternativbeskrivningen i MKB:n antingen är obefintlig eller att nollalternativet är felaktigt.

Skönhetsrådet anser att miljökonsekvensbeskrivningen tagits fram försent under planprocessen, vilket innebär att varken remissinstanser eller stadsbyggnadsnämnden tidigare har haft ett i alla delar fullständigt beslutsunderlag.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

I miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs de alternativ som valts på följande sätt:

"Enligt 6 kap 12 § miljöbalken ska en miljöbedömning identifiera, beskriva och bedöma rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd. Med "rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd" menas alternativa sätt att uppnå målen med planen eller programmet.

Nollalternativet är ett referensalternativ som ska beskriva miljöförhållanden och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs. Gällande detaljplan för Årstafältet är till större delen genomförd. Undantag är tillkomsten av en stadsbondgård och att omvandla asfaltsytan på den tidigare Årstälänken till park. Vanligtvis antar man i nollalternativet att befintliga detaljplaner genomförs fullständigt. I detta fall bedöms detta inte som realistiskt. Asfaltsytan utnyttjas vintertid som snöupplagsplats vilket troligen kommer att fortsätta. Stadsbondgården kommer sannolikt inte att genomföras i ett nollalternativ eftersom det saknas ekonomiska förutsättningar att driva verksamheten i enlighet med intentionerna i den gällande detaljplanen. Som nollalternativ för programområdet används därför nuläget.

Stadsbyggnadskontoret tycker att de alternativ som valts är rimliga och tydligt motiverade. Att till nuläget lägga ett antal åtgärder som av olika skäl inte har genomförts eller testats och visat sig olämpliga, som avstängning av Östbergavägen, anser kontoret inte är ett realistiskt nollalternativ.

En miljökonsekvensbeskrivning görs i de fall behovsbedömningen visar på att detaljplanen kan medföra betydande miljöpåverkan. Staden bedömde inte inför samråden att programmet och detaljplanerna innebar sådan påverkan som avses enligt miljöbalken. Länsstyrelsen påpekade i sitt program-samrådsyttrande att program inte föranleder en miljöbedömning, men att en behovsbedömning ska göras för kommande detaljplaner då delar av programområdet kan innebära betydande miljöpåverkan. I Länsstyrelsens samrådsyttrande gällande Årstafältet park delar man stadens uppfattning att planen inte medför betydande miljöpåverkan. Därefter har Länsstyrelsen i samrådsyttrandet för detaljplan för Årstafältet framfört att de kan komma att göra en annan bedömning gällande om miljöbedömning kan behövas i detaljplaneskedet. Staden beslöt därför att genomföra en miljöbedömning av hela Årstafältets programområde med fördjupningar för de aspekter inom enskilda detaljplaner som kan antas innebära betydande miljöpåverkan i enlighet med kraven i miljöbalken. Kontoret har dock utrett och beskrivit förutsättningar och konsekvenser av program och planförslag och bilagt dessa utredningar till samråd och beslut varför kontoret anser att beslutsunderlaget har varit fullständigt.

Golf och driving range

Flera yttranden, bl.a. från Länsstyrelsen, påpekar att konsekvenserna av att placera en driving range inom området söder om Östbergavägen inte är tillräckligt redovisade och att MKB:n bör kompletteras med detta. Både Länsstyrelsen och stadsmuseet framför att placering och anläggande av driving rangen söder om Östbergavägen är olämplig ur kulturmiljösynpunkt då det troligtvis innebär ingrepp i de fornlämningar som finns inom området.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Efter genomförda samråd har exploateringsnämnden markanvisat 360 bostäder samt givit exploateringskontoret i uppdrag att påbörja program för totalt 1000 bostäder inom området söder om Östbergavägen. Detta innebär att denna del kommer att utgå ur detaljplanen för parken och att driving rangen

inte längre är aktuell i detta läge. De konsekvenser som nya bostäder inom området innebär kommer att redovisas i miljökonsekvensbeskrivningarna.

I miljökonsekvensbeskrivningarna har den föreslagna placeringen av golfbanan och driving rangen inte beskrivits tillräckligt. I enlighet med tidigare beslut i stadsbyggnadsnämnden avser kontoret studera att behålla golfen i någon omfattning inom eller i anslutning fältet. Stadsbyggnadskontoret kan se att golfens verksamhet inom fältet idag skapar en välbesökt en målpunkt, vilket ger området positiva värden. Golfen i dess nuvarande utbredning innebär dock att en stor del av den nuvarande parkytan skulle tas i anspråk, vilket står i direkt konflikt med andra intressen. Staden kommer att ha en förnyad dialog med golfen för att studera placering och omfattning. Utifrån hur denna dialog fortskrider, kommer golfverksamheten behandlas i den detaljplan som blir berörd. Konsekvenserna av detta kommer även att beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningarna.

Avgränsning av MKB

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att MKB:n även bör beskriva detaljplaneförslagets påverkan även utanför program- och planområdena då en omdaning av Årstafältet innebär att aktiviteter som rugbyby omlokaliseras.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Miljökonsekvensbeskrivningens geografiska avgränsning är för den del av miljökonsekvensbeskrivningen som redovisar de övergripande konsekvenserna huvudsakligen samma geografiska gräns som programområdet och Kvarnbackaskogen. För vissa aspekter såsom vattenmiljö och naturmiljö beskrivs konsekvenserna för ett större område i den mån det är relevant. Konsekvenserna av en omlokalisering av rugbyplanen kommer att utredas och redovisas i planärendet för rugbyplanen.

Risk

Storstockholms brandförsvaret anser att föreslagna riskreducerande åtgärder för byggnader som ligger nära trafikleder för farligt gods bör preciseras och verifieras.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Riskutredningar görs i de detaljplaner där byggnader föreslås i närhet av t.ex. leder för farligt gods transporter. De skyddsåtgärder som i riskutredningarna visar sig nödvändiga för att säkerställa en säker miljö och för att risknivåerna ska vara godtagbara kommer att införas som planbestämmelser i respektive detaljplan.

Luftkvalitet

Trafikverket och Storstockholms brandförsvaret vill att luftkvalitetsfrågan belyses bättre.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

MKB:n kompletteras med ett mer utförligt resonemang kring luftkvaliteten i området.

Synpunkter på planförslagen och deras innehåll

Kollektivtrafik och övrig trafik

Trafikverket med flera uppmärksammar att trafikprognosen för området har förändrats. Den nya trafikutredningen baseras på andra prognosmetoder än den tidigare trafikanalysen.

Verksamhetsutövarna i partihallarna önskar att trafikutredningen på ett bättre sätt belyser trafiksituationen i Årsta partihallar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att transporter borde belysas i ett större perspektiv då dessa har stor betydelse för miljö, hälsa och klimat. Synpunkter på att kollektivtrafiken till området är dålig samt att kollektivtrafiken borde byggas ut innan det byggs fler bostäder i området framförs också.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Framkomlighetsstrategin är ett kommunövergripande dokument och ska genomsyra framtida planering, så även planeringen för Årstafältet som hittills har varit en föregångare vad gäller planering för god kollektivtrafik och säkra, trygga och gena cykel- och gångbanor. Framkomlighetsstrategin syftar till att planera för bättre framkomlighet för de prioriterade trafikslagen, fotgängare, cyklister och kollektivtrafik. På detta sätt uppnås inte bara en bättre framkomlighet utan även en bättre miljö. Kontoret har i programarbetet för Årstafältet redovisat en möjlig förlängning av tvärbanan mot Östberga. Kontoret anser att goda kollektivtrafikförbindelsen är viktigt för att skapa en hållbar stadsdel och bedömer att utrymme finns för både buss och spårbunden kollektivtrafik. Staden har även tagit fram "Cykelplanering för Årstafältet" där en strategi för ökad cykelanvändning redovisas. Med dessa satsningar anser kontoret att goda alternativ till privatbilism främjas för förbättrad framkomlighet.

Trafikföringen till och från Årstafältet kommer att studeras ytterligare under fortsatta och kommande planarbeten.

Naturmiljö

Flera remissvar, däribland miljö- och hälsoskyddsnämndens, innehåller förslag på åtgärder för att stärka naturmiljön på Årstafältet.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

De åtgärder som föreslås för att stärka naturmiljön kommer där så är möjligt att tas med i den vidare bearbetningen av parken. Årstafältet har en hög miljöprofil och arbetar med flera olika förslag för att åstadkomma en så grön stadsdel som möjligt. Det är i detta skede för tidigt att svara på exakt vilka lösningar som kommer att väljas. Staden arbetar med att ta fram ett dokument, Det gröna Årstafältet, som beskriver naturvärdena i den nya parken samt träd/vegetation på allmän plats och hur dessa förstärks genom att ge förslag på arter och skötsel.

Avtal

Om åtgärder krävs till följd av planerna för Årstafältet skall dessa bekostas av annan än Trafikverket och regleras i ett avtal innan detaljplanerna antas.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Staden kommer att ha fortsatt kontakt med Trafikverket under fortsatta och kommande planarbeten. Tillämpliga avtal kommer att vara klara innan de detaljplaner, som är berörda, antas.

Fotbollsplan

Idrottsförvaltningen konstaterar att det saknas ytor för traditionella idrotter som till exempel fotboll och att placeringen av en fullstor fotbollsplan inte belyses.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

En fullstor 11-mannafotbollsplan ingår inte i planerna för ett omdanat Årstafält och finns därmed inte med i miljökonsekvensbeskrivningen. Det nya Årstafältet kommer att innehålla rikligt med ytor för spontanidrott och aktiviteter varför de rekreativa aspekterna finns belysta.

Kulturmiljö

Stadsmuseet med flera framför synpunkter angående planernas påverkan på kulturmiljön. De lyfter särskilt betydelsen av att planeringen även i fortsättningen tar hänsyn till de kulturhistoriska värden som finns i Valla Gärde. Göta Landsväg bör få en enhetlig hantering i hela dess sträckning. Vidare föreslås att sambandet mellan Göta Landsvägs sträckning över fältet och dess fortsättning söderut ska tydliggöras. De förslag till åtgärder, för att tydliggöra och bevara de kulturhistoriska miljöer som finns på och vid Årstafältet, som finns beskrivna i MKB:n förutsetts följas samt att ytterligare utredningar genomförs. Vidare framförs att det finns flera fornlämningar i området söder om Östbergavägen.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Planarbetet kommer även fortsättningsvis att ta hänsyn till Valla Gärdes kulturhistoriska värden. Fortsatta utredningar i enlighet med kulturminneslagen om intrång i lagskyddande fornlämningar kommer att genomföras. Sedan samrådet har exploateringsnämnden anvisat mark för ny bostadsbebyggelse söder om Östbergavägen. Hur och om Östberga gravfält, bytomt, skålgropsten kan bevaras kommer att utredas i kommande planering för området.

Koloniområdet

Föreningen Årstafältets Koloniområde framför en rad frågor kring flytten av koloniområdet samt kommer med ett antal önskemål bland annat om vad som bör finnas i det flyttade koloniområdet samt hur och av vem det ska skötas.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Specifika frågor som rör flytten av koloniområdet samt hur det gestaltas och vem som ska sköta vad kommer att hanteras i det fortsatta planarbetet för

parken samt regleras vid behov i avtal mellan staden och koloniföreningen. Staden för en dialog kring dessa frågor med koloniföreningen.

Övriga synpunkter

En boende menar att det inte är tillräckligt beskrivet hur parken påverkas av de höga byggnaderna. Innan man går vidare med exploatering av Årstafältet bör man utreda möjligheter till förtätad befintlig bebyggelse ordentligt. Man menar att det är bättre att bygga skola och förskolor i randzonen kring nuvarande Årstafältet eller på Södra länken istället för bostäder så att barnen får del av fältet.

Yimby framför att en hög täthet ökar områdes attraktivitet och hoppas att våningsantalet i den områdets norra del i genomsnitt kommer att ligga i den övre delen av intervallet 2-14 våningar.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Merparten av den bebyggelse som föreslås är placerad norr och väster om parken. Det innebär att konsekvenserna av byggnadernas höjd vad gäller t.ex. solljus blir små för parken. Vid val av hushöjd eftersträvas en variation dels inom den tillkommande bebyggelsen dels genom den nya bebyggelsens placering och förhållande till sin omgivning.

I Stockholm råder bostadsbrist och mindre infillprojekt likväl som större stadsutvecklingsområden är nödvändiga för att komma tillrätta med detta. Den skola som planeras kommer att ligga i nära anslutning till Årstafältet så att skolbarnen får god tillgång till parken. Även förskolor planeras med detta i åtanke.

Sedan samrådet har exploateringsnämnden anvisat ytterligare mark för bostäder i området söder om Östbergavägen. Detta innebär att området kommer studeras för att utreda om det går att skapa ytterligare bostäder.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

De synpunkter som förts fram i MKB-samråden är i del flesta fall sådana synpunkter som hör hemma i detaljplanearbete. De synpunkter som förts fram angående själva MKB:n rör valet av alternativ samt upplevd avsaknad av resonemang och konsekvensbedömningar. Kontoret anser att de alternativ som redovisats i MKB:n är rimliga och tydligt motiverade, se ovan stycket om val av alternativ. Vidare anser kontoret att miljökonsekvensbeskrivningen beskriver förutsättningar och konsekvenser på ett korrekt och fullständigt sätt bortsett från konsekvenserna av att placera en driving range för golf söder om Östbergavägen.

Efter genomförda samråd har exploateringsnämnden markanvisat 360 bostäder samt givit exploateringskontoret i uppdrag att påbörja program för totalt 1000

bostäder inom området söder om Östbergavägen. Detta innebär att denna del kommer att utgå ur detaljplanen för parken. Det innebär också att det inte längre är aktuellt att placera en drivning range inom området. De konsekvenser som detta innebär kommer att redovisas i miljökonsekvensbeskrivningarna.

I enlighet med tidigare beslut i stadsbyggnadsnämnden avser kontoret studera att behålla golfen i någon omfattning inom eller i anslutning fältet. Stadsbyggnadskontoret kan se att golfens verksamhet inom fältet idag skapar en välbesökt en målpunkt, vilket ger området positiva värden. Golfen i dess nuvarande utbredning innebär dock att en stor del av den nuvarande parkytan skulle tas i anspråk, vilket står i direkt konflikt med andra intressen. Staden kommer att ha en förnyad dialog med golfen för att studera placering och omfattning. Utifrån hur denna dialog fortskrider, kommer golfverksamheten behandlas i den detaljplan som blir berörd. Konsekvenserna av detta kommer även att beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningarna.

Föreslagna förändringar

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer följande frågor att studeras vidare och kompletteras i plan- och MKB-arbetet:

- utredningar och bedömning av konsekvenser av bostäder söder om Östbergavägen
- placering av golfanläggning inom eller i anslutning till fältet samt dess konsekvenser
- ytterligare beskrivning av luftkvaliteten i området
- riskfrågor utreds i respektive detaljplan
- utredning kring påverkan av intrång i fornlämningar
- beskrivning av naturvärden i nya parken i separat handling, *Det gröna Årstafältet*.

Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna inte föranleder någon förändring av behovsbedömningarna i detta skede. Det innebär att varken planprogrammet eller de aktuella detaljplanerna innebär betydande miljöpåverkan i den mening som avses i Miljöbalken. Miljökonsekvensbeskrivningarna kommer kompletteras och fördjupas inom vissa områden.

Kontoret föreslår att planeringen av Årstafältet fortsätter genom de planarbeten som redan startats samt att kommande detaljplaner följer programmets intentioner och de åtgärdsförslag som finns beskrivna i MKB:erna. MKB-arbetet föreslås följa planarbetet så att en gemensam process kan genomföras.

Inkomna synpunkter

Nedan redovisas en sammanfattning av de synpunkter som inkom under samrådet. Yttrandena i sin helhet finns att ta del av i planakten, som finns tillgänglig i Tekniska Nämndhuset på Fleminggatan 4.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Staden har under samrådets gång haft en dialog med Länsstyrelsen som anser att staden på detta sätt har uppfyllt kraven på samråd med Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har inga ytterligare synpunkter på de tre MKB-dokumenterna för Årstafältet utan anser att de fyller sin funktion på ett bra sätt. Länsstyrelsen är även i huvudsak nöjd med naturbeskrivningarna. Vad gäller placeringen av driving rangen söder om Östbergavägen anser Länsstyrelsen att den ur kulturmiljösynpunkt är mindre lämplig då även anläggandet av utslagsplatser kan medföra ingrepp i marken i det sannolikt fornlämningsrika området. Även andra aspekter måste beaktas som barriärverkan för boende och säkerhet i förhållande till Östbergavägen. Området ser smalt ut och det skulle sannolikt behövas ett högt skyddsstängsel mellan väg och utslagsplatsen. I MKB:n anges att man inte gör någon bedömning av placeringens konsekvenser. Om förslaget förs vidare borde en komplettering av MKB:n göras i denna del.

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

SSBF anser att resonemanget kring vindriktning för Södra länken bör klarläggas. Även andra vindriktningar än den som bedöms som vanligast bör visas. I MKB:n och i riskbedömningen visas riskreducerade åtgärder för byggnader som ligger nära trafikleder för farligt gods. Brandklass för fönster bör preciseras (exempelvis EI 30). Dessa fönster bör vara icke öppningsbara. De föreslagna riskreducerande åtgärderna bör verifieras.

Brandvattenförsörjning enligt konventionellt brandpostsystem, framkomlighet och tillgänglighet för SSBF bör beaktas i det fortsatta plan- och projekteringsarbetet.

Trafikverket

Trafikverket har tidigare efterfrågat en uppdaterad trafikutredning för Årstafältet och har nu uppmärksammat att miljökonsekvensbeskrivningen innehåller resultat från en sådan utredning. Den nya trafikutredningen baseras på andra prognosmetoder än den tidigare trafikanalysen. Staden och Trafikverket bör ha en fortsatt dialog om resultaten i trafikutredningen och hur de förhåller sig till andra planerade exploateringar i Söderort, innan granskningsskedet kommer.

Om åtgärder krävs till följd av planerna för Årstafältet skall dessa beskostas av annan än Trafikverket och regleras i ett avtal innan detaljplanerna antas.

Vad gäller luftkvalitet saknar Trafikverket en redogörelse för hur höga halterna är i området i förhållande till preciseringarna i miljökonsekvensmålet Frisk luft, som ska uppnås 2020.

Övriga remissinstanser har inte inkommit med något svar.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Idrottsförvaltningen

Idrottsförvaltningen konstaterar att det saknas ytor för traditionella idrotter som till exempel fotboll. I föreliggande MKB belyses inte en placering av en regelrätt 11-manna konstgräs fotbollsplan. Förvaltningen har i övrigt inget att erinra mot rubricerad MKB.

Stadsdelsnämnden Enskede-Årsta-Vantör

Sammantaget bedöms de negativa konsekvenserna av utbyggnadsförslaget avseende främst naturmiljö vara acceptabla i relation till de fördelar det innebär att bygga bostäder med tillhörande rekreationsområden i ett kollektivtrafikhärläge.

En negativ konsekvens ur kulturmiljösynpunkt är att den nya bebyggelsefronten kommer att göra det svårt att avläsa spåren av det gamla kulturlandskapet. Förvaltningen anser att miljökonsekvensbeskrivningen ger en helhetsbild av hur ny bebyggelse och park kommer att påverka de olika miljöaspekterna.

Förvaltningen har sedan tidigare påpekat det positiva i att bygga många nya bostäder i ett mycket centralt och kollektivtrafikhärläge i Stockholm. Förvaltningen ser också positivt på utvecklingen av fältet i och med att Östbergas centrala läge på ett bättre sätt kan utnyttjas genom att ny bebyggelse knyter an till stadsdelen. Om Östberga knyts samman med Årstafältet skapas förutsättningar för ökat kollektivresande.

Vad gäller bedömning av enskilda miljöaspekter saknar förvaltningen kompetens att lämna utförliga synpunkter.

Två separata särskilt uttalande lämnades av vice ordförande Rosa Lundmark (V) respektive ledamot Åsa Öckerman m.fl. (MP).

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att ett viktigt moment i programplaneringen är att tidigt urskilja och utreda de aspekter där konsekvenserna av föreslagen förändring bedöms vara svåra att uppskatta. Av de frågor som berör nämndens ansvarsområde anser nämnden att en program-MKB för Årstafältet i första hand bör inriktas mot konsekvenser för naturmiljö. Frågan om transporter bör belysas i större utsträckning än det som presenteras i MKB:n, då transporter har stor betydelse för miljö, hälsa och klimat.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår följande åtgärder för att stärka naturmiljövärden inom programområdet:

- Skapa miljöer inom koloniområdet som gynnar insekter som pollinerar växter.
- Gräva vattenhållande dammar för groddjur och insekter åtskilda från fältets stora damm och Valla å.

- Ordna miljöer som anknyter till växtlighet som brukar finnas längs vägkanter, liksom stödodling av dessa och andra sällsynta växter på bullervallen mot Huddingevägen.
- Skapa ängsmarker med sen slätter som kombineras med stigar av klippt gräs/spånger av trä. En skötselplan tas fram för ängsmark.
- Plantera ädellövskog på bullervallen och öster om Huddingevägen för att stärka ett befintligt ekologiskt samband mellan Hemskogen och Bägersta bytomt.

Vad gäller trafikutredningen anser nämnden att utredningen bör vidareutvecklas i hur avvägning sker utifrån framkomlighetsstrategin, med en prioritering av kapacitetsstarka färdstätt, för konkreta åtgärder.

Då programplaneringen omfattar uppgiften att den nya stadsdelen ska präglas av en framsynt planering med högt ställda mål inom miljöområdet bör denna fråga, enligt nämnden, beskrivas i MKB:n. Klimatpåverkan bör kunna ses som ett samlingsbegrepp och indikator för flera aspekter i utvecklingen av den nya stadsdelen med miljöambitioner. En begränsad klimatpåverkan är dessutom en betydelsefull förutsättning för att kunna anpassa stadsdelen inför kommande klimatförändringar.

Nollalternativet utgör inte ett alternativ för jämförelser av klimatpåverkan i MKB:n. Nämnden anser att nuvarande förhållande på fältet bör kunna utgöra nollalternativet vid jämförelse med programförslaget. Till nollalternativet bör dock tillföras förutsättningen att kunna stänga av Östbergavägen och möjligheterna att bygga bullerskydd invid Huddingevägen. Nämnden anser att dessa åtgärder är viktiga i syftet med den gällande detaljplanen för stadsparken och har bäring mot miljö- och hälsofrågor t ex buller, barriäreffekt, biologisk mångfald.

Nämnden lyfter att omvandlingen av Årstafältet påverkar även området utanför det direkta programområdet. Konsekvenser ur ekologisk synpunkt för Gubbängsfältet, då rugbyplanen eventuellt flyttas dit, bör beskrivas och ingå som en konsekvens av programmet för Årstafältet.

I MKB:n bör det finnas en redogörelse för hur uppföljningen planeras ske av de aspekter i programmet som har bedömts utgöra betydande miljöpåverkan vid genomförandet.

Stockholms stadsmuseum

I detaljplan Valla 1 har hänsyn tagits till de kulturhistoriska värden som finns i Valla Gärde, ett bostadsområde från 1959 som gränsar till programområdets norra del, och planförslagets bebyggelse har getts en skala som skapar en övergång till befintlig bebyggelse. Detta nämns inte i MKB:n för programmet, men stadsmuseet förutsätter att man i det fortsatta planarbetet kommer att visa samma hänsyn till Valla Gärdes bebyggelsemiljö.

Den planerade omdaning av Årstafältet med ny bebyggelse kommer minska möjligheterna att avläsa spår från flera av de fornlämningsmiljöer som finns i området.

I MKB:erna för programmet och parken är ett stort område sydost om Östbergavägen redovisat. Här nämns att stadbyggnadskontoret fått i uppdrag att undersöka möjligheten att anlägga en golfbana, detta skulle troligtvis beröra ett flertal fornlämningar negativt.

I MKB:erna för programmet och parken anges för att stärka kvarvarande kulturmiljöintressen att Göta Landsvägs historiska karaktär kommer att lyftas fram som ett centralt motiv i parken. Stadsmuseets åsikt är att fornlämningen i hela sin längd bör behandlas på detta sätt med ett väl tilltaget skyddsområde på båda sidorna om vägen. Det bör också beaktas att där Göta Landsväg möter andra vägbanor ska den ha företräde så att den inte visuellt delas upp i ett flertal delar.

Stadsmuseet kommenterar de förslag till åtgärder som angetts i MKB:erna för programmet och parken:

”Genomför fortsatta utredningar i enlighet med kulturminneslagen om intrång i lagskyddande fornlämningar genomförs.” Museet förutsätter att den första åtgärden kommer att följas såsom kulturminneslagen anger.

”Genomför fortsatt planering så att Östberga gravfält och bytomt, skålgropsten (RAÄ 195) kan behållas”. Museet förutsätter också att man i fortsatt planering strävar efter att fornlämningar kan bevaras, eftersom lagen är en bevarandelag.

”Utred Göta Landsvägs ålder innan ingrepp i vägbanken görs.” Meningen i det tredje åtgärdsförslaget är oklart då inget tidigare nämnts om ingrepp i vägbanken.

”Ta fram skötselprogram för kontinuerlig vård och skyltning av intressanta lämningar.” Det sista förslaget är viktigt då de kvarvarande fornlämningarna bör tydliggöras, både genom vård och skyltning, så att sammanhangen framgår. Det vore också önskvärt att man på lämplig plats inom området informerade om hur kulturlandskapet vuxit fram genom tiderna, bebyggelsen, fornlämningarna, vägarna och hur allt hänger samman. Detta för att ge de nya invånarna en bakgrund till den plats de flyttat till.

Stadsmuseet anser därtill att följande förslag till åtgärd ska tas med: Sambandet mellan Göta Landsvägs sträckning över fältet och dess fortsättning söderut ska tydliggöras. Den fortsatta sträckningen är registrerad i fornminnesregistret som övrig kulturhistorisk lämning då den fortfarande används som allmän väg. Det är dock viktigt att den kan upplevas som en direkt fortsättning på den fasta fornlämningen och denna sträcka får då inte skämmas av genom en föreslagen mur i kanten där Årstafältet möter Östbergavägen utan åtgärder ska istället vidtas som bidrar till en upplevelse av samhörighet.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Skönhetsrådet anser att en MKB bör fungera som ett planeringsverktyg i planprocessen och som sådant utgöra ett grunddokument. Tidigt inhämtad

kunskap om ett planområdes speciella villkor är avgörande för resultatet. Enligt Skönhetsrådet har MKB:n för Årstafältets olika planområden tillkommit alltför sent i planprocessen vilket innebär att varken remissinstanser eller stadsbyggnadsnämnden tidigare har haft ett i alla delar fullständigt beslutsunderlag.

Stockholm Business Region AB

Stockholm Business Region avstår från att svara på remissen mot bakgrund av att ärendet inte ligger inom ramen för bolagets verksamhetsområde.

Övriga remissinstanser har inte inkommit med något svar.

Övriga remissinstanser

Svensk Handel

Svensk Handel har inte för avsikt att avge något svar eftersom vi f.n. saknar personella resurser med tillräcklig kännedom om den lokala marknaden.

Svenska Kraftnät

Har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och har ingenting att erinra mot uppräta förslag.

Fortum Distribution AB

Inom Årstafältet och Årstafältet Park finns befintliga 110kV oljekablar som ej är i drift och kan skrotas. Beställning av borttagning sker till Fortum Distribution AB som kostnadsfritt tar bort dessa i samband med schaktning. Eventuell sanering av kabelschakt efter ledningarnas borttagande bekostas av Fortum Distribution AB.

I övrigt har Fortum Distribution AB ingen erinran vad gäller distributionsanläggningar för el.

AB Fortum Värme

Hänsyn måste tas till befintlig fjärrvärmeledning inom området. Vidare utredning får visa om behov av flytt finns.

Stockholms Naturskyddsförening och Söderorts Naturskyddsförening
Stockholms Naturskyddsförening och Söderorts Naturskyddsförening har inkommit med följande synpunkter:

- Bra att en miljökonsekvensbeskrivning görs för exploatering av Årstafältet
- Alternativa beskrivningar saknas, en viktig del i en MKB är att utforska andra sätt att utveckla ett område som kan minska miljökonsekvenserna
- En flytt av golfanläggningen till området öster om Östbergavägen bör också konsekvensbeskrivas

- I östra delen av området förekommer mycket gamla tallar med rödlistade arter, detta är inte redovisat i handlingarna
- Årstafältets betydelse för rekreation och friluftsliv är inte tillräckligt redovisade
- Årstafältets upplevelsevärden och hur dessa påverkas av den föreslagna exploateringen bör beskrivas mer utförligt

I remissvaret finns ett längre resonemang kring respektive punkt ovan.

Övriga remissinstanser har inte inkommit med något svar.

Sakägare enligt fastighetsförteckning

Boende Sandfjärdsgatan

Lämnar följande synpunkter:

1. Invänder mot att man i MKB:n gör jämförelse med ett nollalternativ. Om inte fältet bebyggs är det rimligast att tänka sig att det utvecklas som naturområde/park. MKB:n skall naturligtvis jämföras med hur fältet skulle kunna användas för Stockholm om det inte bebyggs. Det vill säga vad fältet skulle kunna inrymma för aktiviteter och ha för naturvärden om man utvecklar och sköter det som ett naturområde eller stor park. Det påverkar framförallt jämförelsen avseende naturmiljö och rekreation men även fler andra av de ingående jämförelserna. Eftersom det inte går att backa från ett bebyggt fält till ett obebyggt måste man rimligen jämföra med vad man kan göra med fältet som obebyggt och vilket värde en sådan utveckling får.
2. Påpekar att man anger att ett skäl till att kunna lägga en stor mängd bebyggelse just här är att det finns väl utbyggd kollektivtrafik i form av tvärbana och tåg i närheten. Både pendeltåg och tvärbana är hårt belastade, och man anser att de rimligtvis inte kan tåla den stora mängd ytterligare resande som planerna skulle generera. Han anser att argumentet med väl utbyggd kollektivtrafik inte håller för denna utbyggnadsvolymer.
3. Tycker inte att alternativet med förtätad befintlig bebyggelse är ordentligt utredda. Han anser att det finns mycket plats i områdena runt fältet för ny bebyggelse i mindre skala. Han menar att det är mer krävande att hitta lösningar för mindre skalor men på långsikt ger det bättre resultat än att oåterkalleligt förstöra ett så stort naturområde i staden.
4. Årstafältets natur- och rekreationsvärden skulle bättre kunna utnyttjas om kantonerna utnyttjas till förskolor och skolor. Den gamla Årstälänken skulle vara en utmärkt plats för detta. Barn som tillbringar en stor del av sin vardag här skulle ha stor glädje av den lättillgängliga naturen på fältet. Det borde finnas med när man utvärderar fältets fördelar i sin nuvarande omfattning.
5. I MKB:n saknas något som visar hur den nya parken påverkas av att de nya husen intill blir så höga. Under planarbetet har man dessutom ökat byggnadshöjden till 14 våningar på de hus som står nära parken. Man

anser att detta kommer göra att man upplever parken muromgärdad, istället för naturlig.

6. Anser inte att man har tagit hänsyn till att det finns många aktiviteter som motas bort ur staden om man bebygger fältet på detta sätt.

Martin Olsson Fastigheter AB, Johanneshov

Martin Olsson Fastigheter tolkar av utredningen att deras fastigheter inom Årstafältets planerade område påverkas och de ser en risk för konflikter mellan boende och verksamhet. Martin Olsson Fastigheter äger två fastigheter, Postgården 2 och 4, i berörda område. Deras hyresgäst Martin & Servera har bedrivit verksamhet i fastigheterna sedan 1987. Berörda fastigheter är hjärtat i verksamheten för distribution i framförallt Stockholmsområdet och dess omnejd. Martin Olssons fastigheter bidrar genom deras hyresgäster med ca 350 arbetstillfällen.

Martin & Servera (dåvarande Martin Olsson) har i tidigare skede lämnat in synpunkter att särskilda åtgärder måste vidtas, främst inom trafikområdet, men även inom buller för att säkerställa hyresgästens nuvarande och framtida verksamhet. Det finns en betydande risk att verksamheten kommer att betraktas som störande ur buller och trygghets synpunkt bland de nya boende i området. Det måste därför klargöras tydligt att planeringen även sker utifrån deras verksamhetsinriktning. Då trafikfrågorna är strategiska för dem och måste lösas i ett sammanhang önskar de ett särskilt arbetsmöte kring trafikutredningen.

Åbyvägen och Åbymotet är idag ansträngd och det bildas långa köer. Infarten med trafikljus till Postgården 2 och till partihallarna är placerad nära Åbymotet. Detta sammantaget gör att Martin Olsson fastigheter idag har stora problem med in- och uttransporter och befarar att dessa med föreslagen trafiklösning ökar vid ett genomförande av planen. Den tilltänkta infarten till bostadsområdet genom denna trafiklösning och en genomfartsväg, (även smitväg) som blir på deras gemensamhetsanläggning och direkt angränsande till deras fastighet ser de som ett stort problem. Kör- och parkeringsytor som disponeras idag är ansträngda och är olämpliga för privatbilar, cyklar och fotgängare som inte tillhör verksamheten.

Trafikplatsen vid Grosshandlarvägen-Åbyvägen får enligt Martin Olsson Fastigheters uppfattning inte belastas med någon trafik från bostadsområdet alls. Det planerade p-huset måste ha sin anslutning enbart till det s.k. Västra Huvudstråket. De undrar varför korsningen inte kapacitetsberäknats i trafikanalysen, på samma sätt som övriga. Dock anges det att vidare överväganden behöver göras. Martin Olsson Fastigheter ser med oro att man i utredningen inte tagit hänsyn till den trafik som deras hyresgästers verksamhet bidrar med och de anser att en reviderad analys med en ny trafiklösning för bostadsområdet måste arbetas fram som inte blandar verksamhet med de framtida boende.

Martin Olsson Fastigheter konstaterar att trafikutredningen är gjord med en annan bosättning i lägenheterna än i övrigt detaljplaneunderlag. Till detta kommer att den övergripande planeringen ser ut att öka antalet lägenheter från 4000 upp mot 6000 st. Det innebär att istället för de beräknade

transportrörelserna från 8500 personer kan fältets exploatering innebära mer än det dubbla. Även dessa effekter måste ingå i en reviderad analys.

Erforderligt bullerskydd måste byggas in i byggnader på fastigheter gränsande till verksamhetsområdet redan från början. Det bör ske genom byggnadstekniska krav i detaljplan som t.ex. förbud mot balkonger, krav på bullerskyddade fönster m.m. i de fasader som gränsar mot kv. Postgården. Bullerplank och liknande enkla skydd är mer en komplettering i marknivå, men hjälper inte vid de aktuella höjdskillnaderna.

Martin Olsson Fastigheter kan inte notera att MKB innehåller deras verksamhets bulleralstring utöver deras verksamhet som en del av det beräknade trafikflödet. MKB bör kompletteras med att de utgör s.k. industribuller med lastning/lossning dockat till fastigheter, men också fritt utomhus, under dygnets alla timmar. De många takplacerade fläktarna och kylaggregaten, innehåller flera ton ammoniak med utblåsningsledning mot tänkta bostäder, vilka är nödvändiga för verksamheten. Dessa låter under drift samt vid start och stopp. En del lastfordon som nattparkerar har också lokalt drivna kylaggregat på dragfordon och släp som låter. Belysningen kan också upplevas störande.

Martin Olsson Fastigheter vill även betona nödvändigheten av en väl fungerande av- och påfart till fastigheterna från Erstavägen. De kan inte se att denna redan befintliga infart finns med i den framtida planen och poängterar vikten av att ha två möjliga infarter till sina fastigheter.

Fruktfastigheten AB

Fruktfastigheten AB ställer sig bakom yttrandet från Samarbetsnämnden för Årsta Partihallar (SNÅ) så som sitt eget.

Därutöver vill Fruktfastigheten AB framhålla att stora problem kommer att uppstå om den nuvarande södra infarten till fastigheten Kv. Postgården 5 från Ersta gårdsväg tas bort. Fruktfastigheten AB anser att planerna på att flytta trafikflödet från den infarten till den norra utfarten mot Åbyvägen inte kommer fungera, då den utfarten är ett problem redan idag.

Det finns en gemensamhetsanläggning i Postgårdskvarteren som blir berörd av de nya planerna och måste hanteras. Fruktfastigheten AB vill få till stånd ett möte med handläggare för trafikfrågorna rörande dessa detaljplaner.

Föreningen Årstafältets Koloniområde

Föreningen Årstafältets koloniområde har följande synpunkter:

Vad gäller tidsplanen vill Årstafältets Koloniområde ha ett preliminärt besked gällande vilket år flytten planeras så att deras medlemmar kan planera sin odling. Föreningen önskar vara delaktig i gestaltningsprogrammet för koloniområdet. De vill ta del av de delar av budgeten som rör flytten, uppbyggnad och förvaltande av koloniområdet för att säkerställa att medlemmarnas värde bibehålls i det nya området.

Koloniföreningen påpekar återigen att ytan för koloniområdet minst skall vara densamma som dagens yta. Antalet lotter ska också minst vara detsamma och så gäller även för lotternas storlek.

Vad gäller stugorna så ser föreningen inga hinder med att utöka storleken på dessa i det fall staden väljer arkitektritade hus. Väljer man att bygga nya stugor så föreslår föreningen att man belägger dessa med sedumtak för att minska miljöpåverkan på området.

Koloniföreningen betonar återigen att föreningshuset placeras på centralt belägen plats i koloniområdet för kolonisterna. Väljer man att inte göra detta önskar koloniföreningen att man sätter upp ett mindre hus i andra änden av området med toaletter och ett kök dit enbart koloniföreningens medlemmar har tillgång.

Koloniföreningen vill även i fortsättningen ha ett blandat koloniområde, där lotter utan utnyttjad byggrätt integreras med utnyttjad byggrätt för ökad samhörighetskänsla, variation och trivsel. De i planförslaget inritade allmänna fruktträden i koloniområdet önskar de tas bort.

Koloniföreningen önskar liksom idag att man skapar fyra handikappanpassade kolonilotter för rörelsehindrade.

Koloniföreningen uttrycker en oro för att bullervallen mot Huddingevägen ska skapa ett köldras mot koloniområdet. Detta kan undvikas om koloniområdet placeras högre än övriga parken.

Koloniföreningen ser gärna att även vintergröna träd planteras längs bullervallen för att rena luften även vintertid samt avskärma parkområdet från buller och partiklar.

Koloniområdet önskar tvärgående gångvägar i området för ökad tillgänglighet. Gångvägarna inom koloniområdet skall ej ingå i den arrenderade markytan då allmänheten har tillgång till dessa. Vägar ska skötas av staden.

De "skogsöar" som enligt planförslaget ligger framför koloniområdet skall ej skugga kolonilotterna. Koloniföreningen vill ta del av genomförda solanalyser för platsen.

En mark/jordanalys skall göras för platsen där koloniområdet är tänkt att flytta till, detta p.g.a. att platsen ligger intill en högrafikled samt har tidigare använts till kocksupplag. Visar analysen att på föroreningar i marken skall Stockholm Stad sanera marken innan koloniområdet anläggs.

Koloniföreningen vill att det nya koloniområdet likt dagens är byggt i terrasser. Istället för dagens grässlätter vill de ha underhållsfria murar. Staden skall packa leran som man gjorde när nuvarande koloniområdet anlades och lägga på minst 50 cm ekologiskt matjord ovanpå samt hjälpa de medlemmar som önskar att flytta sin förädlade jord till sin nya lott.

Enligt planförslaget ligger koloniområdet placerat där grundvattennivån är som högst. Koloniföreningen vill få redovisat hur man skall lösa översvämningsproblematiken av Valla å så att inte orenat dagvatten påverkar odlingen på koloniområdet och tas upp av fruktträd, bärbuska och övrig odling.

För ökad tillgänglighet och rekreation inom koloniområdet önskar koloniföreningen att varje lott fick tillgång till el samt att det fanns belysning på området. Detta skulle förlänga säsongen väsentligt och medlemmarna skulle kunna vistas på sina lotter längre tid av året och uppleva ökad trygghet.

För besökare till parken ska det finnas offentliga toaletter.

Föreningen ser stora värden i den kryddträdgård som idag finns centralt placerad i området. Den är välbesökt och uppskattad av parkbesökare. Koloniföreningen vill att den ritas in tillsammans med föreningshuset centralt i det nya koloniområdet. Staden ska sköta kryddträdgården. Alternativt kan koloniföreningen göra det mot en avgift.

Koloniföreningen vill veta hur man säkerställer den biologiska mångfalden. Den pilallé som i miljökonsekvensbeskrivningen omnämns som värdefull ur aspekten biologisk mångfald är i planritningarna borttagen. Detta motsätter sig koloniföreningen då dessa träd är viktiga ur bl.a. pollineringspunkt och som boplats för pollinerande insekter.

Enligt planförslaget saknas parkeringsplatser och bilvägar i anslutning till koloniområdet. Detta måste justeras då det är viktigt att kolonisterna kan komma till sina platser med tungt material. Handikappanpassade parkeringsplatser för rörelsehindrade måste finnas i anslutning till området.

För att öka tillgänglig parkyta och öka trivsel inom koloniområdet bör man flytta Huddingevägen österut. Detta för att minska trafikpåverkan med buller och dålig luftkvalitet på området samt främja mikroklimatet. Att gräva ner Östbergavägen i en tunnel skulle på samma sätt minska trafikpåverkan och öka rekreationsvärdena. Det skulle också ge en bättre integrering med Östberga.

Övriga, ej sakägare

Boende Harplingegränd

Reagerar på den brist som de tycker råder kring den planerade kollektivtrafiken till Östberga/Östbergahöjden. De inleder med att citera uttalanden om kollektivtrafik av bl.a. Näringsdepartementet, stadsbyggnadskontoret och Stockholms läns landsting.

Man undrar varför inga beslut är tagna vad gäller kollektivtrafiken. Tvärbanan borde vara det första som beslutas inför stadsbyggnadsplaner. De anser att Årstafältet inte borde bebyggas förrän ekonomi finns. Östbergahöjden har dokumenterat dålig kollektivtrafik, och det ligger inte centralt. De känner sig segregerade. Byggplansområde 3, i planerad detaljplan, ligger i direkt anslutning till ovanstående område och planerad bebyggelse i söder/väster om fältet. Man undrar för vem det kollektivtrafiknära läget gäller. De riktar kritik

mot stadsdelspolitikerna som inte uppmärksammar detta. De kräver ett svar på hur deras kommunikationer ska förbättras.

Samarbetsnämnden för Årsta Partihallar (SNÅ)

SNÅ har i tidigare skede ingivit yttrande rörande att föreningen är i princip positiv till bostadsbyggnation på delar av Årstafältet, men att särskilda åtgärder måste vidtas, främst inom trafikområdet, för att verksamhetsförutsättningarna för Årsta Partihallar inte skall tillintetgöras. Det är viktigt att det klargörs tydligt att planeringen sker med utgångspunkt och förutsättning att Årsta Partihallar ska kunna bedriva sin verksamhet vidare.

Trafikutredningen är gjord med en annan bosättning i lägenheterna än i övrigt detaljplanunderlag. SNÅ konstaterar att istället för de beräknade transportrörelserna från 8500 nya grannar kan fältets exploatering mycket väl innebära det dubbla. De effekterna måste ingå i en reviderad analys och leda till trafikåtgärder som vidtas parallellt med exploateringen. SNÅs kunder måste kunna komma till och åka ifrån området även under "peak hour".

De stråk och trafikplatser SNÅ är beroende av måste utformas så att de klarar SNÅs trafikbehov, både vad gäller flöde och storlek på fordon. Det som ibland benämns som smittrafik och smitvägar är en del av SNÅs accesser till kunder i norr, söder, väster och öster.

SNÅ lyfter en eventuell "Mobility Management"-åtgärd att införa som tekniskt kan stödja en separering av yrkestrafik och privattrafik.

Erforderligt bullerskydd måste byggas in i byggnader på fastigheter gränsande till verksamhetsområdet redan från början. MKB:n innehåller ingen information om SNÅs verksamheters bulleralstring utöver vår verksamhet som en del av det beräknande trafikflödet.

Den del av Årsta Partihallar som ligger närmast exploateringsområdet minskas till ytan genom stadens förvärv av Postgården 1 (ICA). Den samfällighet på kvartersmark som ger berörda fastigheter körbana i kvarteret är helt överförd till annan användning vilket på ett oacceptabelt sätt inskränker kvarvarande logistikfastigheters rättigheter och behov. I de skisser som nu finns i trafikutredningar saknas dessutom helt access mot Ersta gårdsväg i södra delen och trafikplatsen Grosshandlarvägen-Åbyvägen har ianspråktagits för trafik från Årstafältets bostadsområde. Denna trafikplats får enligt SNÅs uppfattning inte belastas med någon trafik från bostadsområdet alls. Korsningen har inte heller kapacitetsberäknats i trafikanalysen. SNÅ vill delta i vidare diskussion kring detta.

Det interna trafikflödet och access i norr och söder måste garanteras berörda fastigheter i kv. Postgården. För att undvika allmänhetens smittrafik på kvartersmark kan vid behov grindar, fällor m.m. behöva anläggas på kvartersmarken (samfälligheten).

Vad avser Grosshandlarvägen-Åbyvägen och anslutningen till det västra området bör ett frivängande körfält införas från motet för norrifrån kommande

trafik (d.v.s. "runt" OKQ8). Kan det dessutom anslutas direkt till ny ramp söderifrån på Södra länken och bli en "egen" direktavfart till Partihallarna?

Dagens tre fält på Grosshandlarvägen österut mot Åbyleden är disponerat vänster, rakt fram och höger, med leder i bägge riktningar in på tvåfältig väg. Det bör prövas om mittfältet kan tillåtas för såväl vänster- och högertrafik också samt trafikljusen anpassas för detta, i syfte att kunna avveckla mer trafik.

De planerade på- och avfartsramperna är bra. SNÅ föreslår att ett frisvängande körfält från Åbyleden mot väg 222 österut etableras, där trafiken kan saxa in närmre tunnelmynningen.

Korsningen Ersta gårdsväg-Åbyleden planeras kompletteras med fler fält och det är bra. Trafikplatsen bör säkerhetsställas som "stopp" för trafiken så att blockeringen inte sker av trafikplatsen Grosshandlarvägen-Åbyleden. Då kan den senare fritt avveckla verksamhetstrafiken i första hand. Flödesregleringen bör gälla trafik från Årsta gårdsväg.

Korsningen Åbyleden-Brunnbyvägen föregås av den södra infarten till området (Brunnbyvägen) som riskerar att bli mycket svår att använda för annat än trafik söderut mot Mässan. Av det skälet anser SNÅ att trafikljus bör ändras och en del av köplaceringen ske längre söderut på Åbyleden, så att verksamhetstrafiken har en chans att svänga norrut och in på Ersta Gårdsväg. Med en prioritering av verksamhetstrafiken i dessa trafikplatser riskerar Partihallarna (Partihandlarvägen) bli smitväg. SNÅ vill att skyltat genomfartsförbud införs och kombineras med övervakning.

SNÅ tycker inte Partihallarna är dimensionerat för intern "köplacering" och därför bör accessen optimeras. De föreslår en ny enkelriktad utfart mellan Partihandlarvägen och Transportvägen och att denna förses med "lastbilsfälla" (egentligen fälla för personbilar). På utsidan om den kan en GC-väg placeras anser SNÅ. En annan lösning de ser för att "docka" området till kombiterminalensområdet är att korta spårtrafikområdet och bygga väg där byggtrafiken nu sker söder om stenkrossen.

Det finns en del tung trafik som tar sig till Årsta Partihallar som är onödig. För fordon som inte har med Partihallarna att göra borde det finnas annan säker uppställning med enklare service tillgänglig, som det gör i andra städer.

Vad gäller geoteknik begränsas SNÅs synpunkter till att effekterna av Södra länken-bygget blev stort. Det finns bl.a. partier av gator som sjunkit 25 cm. Kontrollprogrammen bör bestå och förstärkas.

SNÅ ifrågasätter "eftersom trafikflödena inte bedöms öka för Åbyvägen" när trafikanalysen indikerar en ökning.

Då trafikfrågorna är strategiska för SNÅ och måste lösas i ett sammanhang önskar de ett särskilt arbetsmöte kring trafikutredningen, förslag och synpunkter med såväl exploateringsprojektets trafikansvariga som de strategiskt trafikansvariga för Söderort.

Svenska Turistföreningen

Svenska Turistföreningen finner att förslagen medför betydande miljöpåverkan på bl.a. natur, miljö, landskap, rekreation, friluftsliv m.m.

Planförslag och MKB saknar tillräckliga förslag om kompensation för ny bebyggelse på Årstafältet. Fler vägar, omfattande bullerskydd, och oanvändbar naturmark längs Huddingevägen upptar ca en fjärdedel av detaljplanens yta.

Kvar som park blir ett onödigt minimalt område.

STF:s Stockholmskrets anser att minst fyra åtgärder ska ske som kompensation för användandet av fältets grönområden.

1. Att Östbergavägen genom området antingen stängs av, leds ner i tunnel eller förses med en rejäl bred ekodukt.
2. Att Huddingevägen flyttas ett 50-tal meter österut närmare industriområdet, så att naturmarken här istället kan läggas till parken.
3. Att närliggande Hemskogen görs till naturreservat för att i viss mån kompensera bortfallet av grönområde.
4. Att de nya detaljplanerna norr och väster om Årstafältet anpassas till att bli så gröna som möjligt med träd, planteringar, gång- och cykelvägar, gröna tak m.m., så att kontakten med Årsta och Årstaskogen m.m. inte bryts.

Yimby

Yimby ställer sig positiv till gestaltningen av den nordvästra delen av området, medan de har reservationer kring de södra och östra delarna samt kollektivtrafikförsörjningen.

Yimby anser att en hög täthet, speciellt i områdets norra delar nära tvärbanan, skulle ytterligare öka områdets attraktivitet och möjliggöra urbant boende för fler stockholmare. Därför hoppas Yimby att när planen pratar om bebyggelse i två till fjorton våningar så kommer genomsnittet ligga i den övre halvan av intervallet. Yimby anser att det är mycket viktigt att de delar av området där exploateringen blir lite lägre möjliggör för komplettering ifall framtida behov uppstår. Yimby framhåller att det är viktigt att de som bygger tomterna ges frihet i hur det byggs, så att de önskemål om variation som finns realiserar.

Yimby ser det som angeläget att det nya området får så god kollektivtrafik som möjligt, och betonar vikten av en tidig kollektivtrafikplanering.

Kolonilotterna som flyttats till parkens östra sida kan bilda en barriär för besökande i parken. För att minska barriäreffekten föreslår Yimby att kolonilotterna bör ha väl tilltagna gågator för passage och promenad så parken uppfattas som den offentliga yta den är.

Yimby föreslår att parkens södra hörn och ytan längs med Huddingevägen och Östbergavägen bebyggs, då hus stoppar ljudspridning och får människor att röra sig över parken.

Yimby uppskattar att golfbanan ej har kompromissat in i parkytan, utan givits en annan tillfällig plats.

Yimby anser att det är negativt att Huddingevägen tillåts vara en barriär i området och tycker att parkens skogsdel är en dålig lösning. Huddingevägen tillåts här skapa samma sorts sår i området som exempelvis Nynäsvägen utgör i Enskede. Som lösning föreslår Yimby att Huddingevägen redan nu grävs ner till söder om Sockenvägen-Östbergavägen.

Yimby anser att man bör kompensera för de idrottsanläggningar som strukits i planområdets sydvästra del.

Nätverket Årstafältet!

Nätverket Årstafältet! är kritiskt att MKB:n är baserat på ett "hitte-på" scenario, nollalternativet, som det varken finns någon verklighets förankring eller politiskt beslut bakom. Nätverket Årstafältet! menar att i MKB:n skulle jämförelsen till en stadsdel på Årstafältet för 10 000 invånare självklart vara Landskapsparken färdigställd i enlighet med den antagna DP 93045. Den detaljplan som fortfarande gäller med en genomförandetid till 2016.

Årstafältet och den planerade landskapsparken är främst en plats för nära vardagsrekreation för medborgarna. Det råder brist på kvalitativa rekreationsområden i söderort speciellt med de värden som Årstafältet förädlad till landskapspark kan ge. Saken klargjordes i samband med utredningen som ligger till grund för DP 93045. Nätverket Årstafältet! undrar hur man ska kunna kompensera för denna kvalitet och förlust.

En förädling av kulturlandskapet Årstafältet till landskapspark är delvis en kompensation för grönmark, lek- och spelplatser i befintlig bebyggelse vid/runtomkring Årstafältet som redan har eller kommer att exploateras. Den beslutade detaljplanen för en förädling av Årstafältet till landskapspark var i stort en park för boende i hela söderort – den lilla stadsparken som nu finns planer på är främst en lokal park för den nya stadsdelen. I MKB:n finns ingen tydlig redovisning för hur man kompenserar för detta.

Nätverket Årstafältet! menar att de flesta av de aktiviteter som finns inritade i den nya lilla stadsparken och på aktivitetsbryggorna finns redan i den antagna DP 93045 för landskapsparken, varför dessa inte kan gälla som grönkompensation för den parkmark som tas i anspråk om man istället för att utveckla landskapsparken bygger en stadsdel för ytterligare 10 000 medborgare på Årstafältet.

Nätverket Årstafältet! anser att om Årstafältet i enlighet med den pågående utredningen skulle exploateras kommer större delar av parkmarken och de flesta kvalitéer som kulturlandskapet, Göta landsväg och landskapsparken ointetgöras. Naturupplevelserna försvinner. I MKB:n saknas redogörelse för hur detta kompenseras.

Större delar av stadsparken blir bullerstörd av kringliggande trafikleder och delar av parken skärs bort genom trafikleder som korsar parkmarken.

MKB nämner inget om Årsta golf och konsekvenserna om golfen får finnas med.

Nätverket Årstafältet! tycker att det är en brist att det i MKB inte finns beskrivet vad som i stort händer om Årstafältet krymper, planeras igen och kvalitén på grönområdet förädlas till hårdgjorda aktivitetsbryggor och mer slitbara ytor med mer intensiv skötsel.

De anser att den borttagna pilallén är värdefull ur aspekten biologisk mångfald. Även ängsmarken ska tas bort, samt delar av Göta landsväg mellan trafikleder. Nätverket Årstafältet! vill att det ska beskrivas i MKB:n hur man skall kompensera för detta bortfall. De saknar en beskrivning av vilka konsekvenser det får när man genom att minska den öppna ytan gör det svårare för flyttfåglar att rasta liksom känsliga fågelarter att trivas. Inte heller nämns den ovanliga Flicktrollsländan och hur man värnar om den, samt hur man bevarar större djur - kanin, hare, räv, rådjur, älg, fasan, gråhäger - som utnyttjar Årstafältet.

Nätverket Årstafältet! är kritiska mot varför man inte i MKB:n har genomfört en omfattande analys för hur befintlig bebyggelse vid/omkring Årstafältet berörs om en stadsdel på Årstafältet byggs. Vad händer med kringliggande bebyggelse när/om man är tvungen att sänka grundvattennivån på Årstafältet? Behöver grundförstärkningar göras utanför det aktuella planområdet? Vem tar ansvar för de sättningar/ras som kan uppstå i den kringliggande bebyggelsen?

I MKB:n finns inte tydligt redovisat för hur man ska lösa framtida kommunikations- eller trafikproppar för pendlare som använder allmänna kommunikationer eller den bilburna privatbilismen.

Nätverket Årstafältet! tar upp att en viktig förutsättning i utredningen för "det nya Årstafältet" var att det inte fick bli ett förlustprojekt för staden. De anser att utifrån de nya förutsättningarna som framkommit behöver vi i dagsläget får se en ny helhetsbudget. Staden skall presentera och precisera kostnader för pågående utredning samt genomförande.

Staden bör redovisa tidigare kostnader för planering av landskapsparken, investeringskostnader för utveckling av landskapsparken, kostnad för planering av Årstälänken. Dessa kostnader bör sammantaget ingå som utgifter i den budget som presenteras. Vidare bör kostnadsredovisning tas fram för driftkostnaden för landskapsparken i jämförelse med den mindre stadsparken.

Nätverket Årstafältet! anser att den MKB som är framtagen bör förkastas och omarbetas utifrån de två realistiska alternativen som finns. Vidare ta hänsyn och omarbete ovan nämnda brister och avsaknad av uppgifter i den framtagna MKB som idag ligger ute för samråd.

Boende Sturevägen, 10 namnunderskrifter

Anser att alla träd bör bevaras då dessa är viktiga för trivsel, livsglädje och syrets skull, för både människor och djur.

Martin Schröder
planchef

Louise Heimler
planeringsarkitekt

